

KUCHEZA ER ET LAND I BYEN

Af Erik Lyhne

*Kucheza er et land i byen...og en musikklub for børn og unge i hele Århus området.
Klubben ligger på Thorsvej 25 i Åbyhøj. Det er der omkring 100 børn i alderen 5 til 17 år og 17 lærere, samt en bestyrelse af frivillige forældre, der nyder godt af. Det vigtigste er at være sammen. At skabe sammenhold, lave musik og lege sammen. I Kucheza er alle en del af et fælles miljø. Det kan være alt fra at bygge brasilianske trommer, lave musicals og tage på udlandsrejser, til at bage kager, jamme og spille fodbold. Vi lægger stor vægt på, at alle skal have det sjovt, når vi spiller sammen, og på den måde blive bedre til at spille. I denne proces udvikler de også en kulturel identitet, samt følelsen af selvværd. Dette giver, udover musikalske færdigheder, også det enkelte barn en følelse af tryghed og et kollektivt overskud.
(fra Kucheza folder til nye børn)*

Interview med Johan Lyhne og Leif Falk.

Johan Lyhne: Konservatorieuddannet rytmisk musikpædagog og musiker. Underviser på Børnenes friskole, Århus friskole m.m. Har undervist i Kucheza siden 1996.

Leif Falk var med til at starte Musikklubben Kucheza i 1987, hvor Johan gik på Leif Falks hold.

Hvorfor startede I Kucheza i 1987?

Leif: "Kucheza" er swahili for sang, dans, leg, dramatik.... Vi havde gang i mange ting, der hed Kucheza. Vi havde en lang årrække kurset "Kucheza" på Herning Højskole for voksne og havde lyst til at lave *børne-kucheza* i Århus. Det skulle være et sted, hvor børn fra hele Århus skulle kunne mødes med hinanden og på den måde blande kulturerne. Vi ville overføre vores ideer fra Århus Friskole til Kucheza og på den måde videregive vores erfaringer og vores pædagogik til andre børn, så de havde et alternativ til andre musikskoler.

En vigtig forudsætning var, at i Kucheza skulle undervisningen være billig, ja nærmest gratis, så mange børn havde mulighed for at deltage. Der var nærmest ikke penge til at lærerlønninger, det havde ingen betydning og sådan er det stadig.

Hvordan er hverdagen i Kucheza?

Johan: Rammerne, omkring de ting vi laver, er holdundervisning med vægt på det samvær, der opstår igennem at skabe musik, dans, teater og leg. I år har vi 10 forskellige hold lige fra leg, dans og musik med de helt små og hold for de største, der underviser hinanden uden lærer. Vi har også et stort olietøndeorkester med 25 tønder, hvor vi kobler sammenspil, percussion og dans sammen. For at styrke samværet i Kucheza, har vi én aften hver anden uge åbent for alle Kuchezabørn og lærere. Det er i Kuchezaklubben, hvor børnene mødes på tværs af alder og hold for at hygge, lege, spille musik, lave musicalkulisser og hvad vi ellers finder på. Hvert halve år laver Kucheza en forestilling, som vi optræder med. Her er alle med, inspirerer og bakker hinanden op. Hvert andet år rejser vi også til udlandet og viser musicalen for børn dér. Vi har for eksempel været i Rusland, Polen, Sverige og Norge. I 2006 var vi i Portugal i efterårsferien med næsten 100 børn og voksne.

Forældrene er også en meget vigtig faktor i Kucheza, da forældrebestyrelsen udover mange praktiske opgaver også varetager økonomi, tilmeldinger og daglig drift.

Til Kucheza forestillingen kan man se, at børn på 5 år og børn på 18 år optræder og spiller sammen, hvilken betydning har det?

Johan: Den kultur har været meget vigtigt for mig og det er en stor del af min musikalske opdragelse. Jeg mener, det er vigtigt, at børnene er sammen om en musikform, hvor de får det til at swinge sammen. Men jeg ser det ikke som en musikskole. Jeg ser Kucheza som en klub, hvor musikken er en del af vores fællesskab, en vigtig ting, som lærerne også lægger stor vægt på. Jeg kan godt lide, at man ser musikken som en del af fællesskabet - som en samværsform, på linie med det at tegne eller at spille fodbold. Det har altid været en kongstanke i Kucheza - en tradition der også eksisterer på Århus Friskole.

Hvis man kan skabe et miljø, hvor de små lærer af de store, bliver inspireret af de store, eller bliver motiveret af de store børn, kan det virke meget bedre og stærkere end, at de kun bliver

inspireret af deres lærere.

Jeg oplever, at der på den måde skabes meget musik af børnene i Kucheza. Jeg tænker mere på mig selv, som en der hjælper en gang imellem, hvis de er gået i stå, i modsætning til en, der hele tiden bestemmer, hvad børnene skal spille.

Mange af de sange børnene har lavet i Kucheza er udgivet på CD:

Johan: Jeg ser det måske ikke så meget som en produktion af cd, men mere at vi optager det musik, der bliver spillet. Det er sjovt at kunne dokumentere vores musik, ligesom det er en måde at huske vores musik på. Mange af cd'erne er indspillet på en båndoptager med 2 spor, og med 2 mikrofoner og er optaget i musiklokalet på kassette bånd. Det er ikke så meget produktet, men processen der er lagt vægt på. Det er sjovt at huske musikken og sjovt for børnene, at de kan høre sig selv. Kort sagt er det mere for at dokumentere vores arbejde og et arbejdsredskab til at huske vores musik.

I Kucheza forestillingen "Narko i Chicago" spillede i et samba nummer, hvor musikken skifter fra en 4/4 dels samba til 6/8 dels rytme. Det er et rytmeskift, der kan være svært for voksne. Hvordan lærer i børnene det?

Johan: Sådan tænker hverken børnene eller jeg på det. Vi siger ikke til børnene, at de nu skal til at lære en vildt svær rytme. Vi siger bare, nu skal vi spille det her, så går det helt af sig selv.

Forskellen på voksne og børn er, at hvis man skal spille et stykke, der går fra 4/4 til 6/8, så siger man, nu spiller vi det her, jamen ok, svarer børnene. Hvis man siger det samme til voksne, stiller de spørgsmål, eller de vil gerne have det skrevet ned, så de kan forstå, hvordan nummeret kører. Blandt voksne er der en form

for blokering, der ikke findes hos børn.

Børnene lytter bare, bruger deres krop og deres ører til at forstå. Jeg oplever, at voksne kan have svært ved at lære ting på andre måder, end på den måde de indlærer på i forvejen.

Leif: Hvis børn bliver optaget af noget nyt, så bruger de tid på at udvikle og øve sig i tingene. Det gælder på alle mulige områder. Tænk hvor meget tid børn bruger på at sidde og lege i en sandkasse eller tegne, som er en motiveret aktivitet, det er ikke arbejde. Når man skal lære voksne nye ting, så har de ikke tid, til at fordybe sig på samme måde.

Hvad lærer de mindre børn af, at de store børn spiller rytmerne?

Johan: Jeg tror, at hvis man f.eks. har rejst meget som barn, så har man lettere ved at lære sprog som voksen. Det er de samme mekanismer i arbejdet med musik. Hvis man har hørt meget forskellig musik som barn, eller er vokset op i et miljø, hvor der bliver spillet meget forskellig musik, så vænner man øret til de mange forskellige stilarter. Det er en stor fordel at have en sådan ballast med sig, når man som voksen skal forstå og spille ny musik.

Kucheza har lige været i Portugal med 100 børn og spillet musical i Lissabon, hvilket udbytte får børnene af en sådan rejse?

Johan: Målet med at rejse sammen i Kucheza er, at vi først og fremmest gerne vil give børnene oplevelsen af at udvide deres forståelse for andre kulturer, så de ser forskelle fra lille trygge Århus. Det er også vigtigt, at børnene har nye oplevelser med hjem, der gør dem stærkere som individer. Ved at spejle sig i andre kulturer får de et nyt syn på, hvem de selv er. Ved at rejse har vi mulighed for at spille for andre mennesker og opleve deres reaktion, på den musik vi spiller.

Mange af Kuchezas lærere er folk, der selv har gået i Kucheza som børn. Hvad betyder det for kulturen?

Johan: Vi, der underviser nu, er blevet undervist af lærere, som selv er blevet undervist i Kucheza, f.eks. Erik Westberg, Eva Kruse og Peter Seebach. De har været med til at starte mange rytmisk musikaktiviteter i Århus. Det betyder, at det har været muligt at overlevere en kultur. Underviserne har fælles rødder - vi er opvokset med den samme kultur.

Jeg tror hurtigt, kulturen kunne forsvinde, hvis der kom nye lærere til, der ikke har den samme baggrund, fordi det er lærerne, der definerer, hvad Kucheza er.

Leif: Ja, lærerne betyder alt. Jeg tror også der er andre ting, der spiller ind, med hensyn til forskellen imellem børns og voksnes indlæringsmuligheder. Der er noget, der hedder kinesologi, altså oplevelser med kroppen. Hvis man igennem et helt liv, kun har lært at opleve med hjernen, og aldrig har lært at opleve med kroppen! Jeg ved for lidt om det, men det ved hjerneforskere meget mere om. Men der er noget om, at man kan nogle ting med kroppen f.eks. cykle, hvis man skulle tænke over, hvordan man holder balancen, så ville man hurtigt vælte.

Hvis man underprioriterer oplevelser med kroppen som barn, så bliver det en sej kamp, hvis man skal opleve ting igennem kroppen som voksen.

Bliver Kucheza ikke en slags osteklokke - går man går ud af døren, eksisterer den form for musik vel ikke?

Leif: Jamen det passer jo slet ikke. Jeg har lige været i New York og der stod Vincent Van Gogo's nye cd inde i musikbutikken "Virgin". På et skilt stod der: "If you want to be up to date with modern music, buy this Danish band, Vincent Van Gogo". Det er Kuchezabørn, så det er jo noget vrøvl. Vi befinder os aldeles ikke i en osteklokke, det er musik på verdens plan.

Johan: Jeg har en idé om, hvad god musikundervisning er, men det betyder ikke nødvendigvis, at alle mennesker i hele verden skal have den samme overbevisning. Men vi kan se at arbejdet i Kucheza, spredt sig ligesom ringe i vandet. Interessen bliver større og større. Kucheza har i de sidste 3 år haft dobbelt så mange børn på venteliste. Der er altså stadig interesse for musikklubben.

Kucheza er drevet af livsglæde og livskraft. Hvordan videregiver I det til børnene?

Leif: Gennem leg, sjov og eksperimenter.

Johan: Som Leif sagde, så er der ikke noget, der hedder løn i Kucheza. Jeg har prøvet at regne på det og kom frem til, at lærerne får ca. 7,50 kr. i timen. Det er klart, at de mennesker, der underviser, har et engagement. Jeg tænker aldrig på Kucheza som et arbejde. Jeg tænker på klubben med samme fornemmelse, som da vi havde frisvømning i folkeskolen. Det er jo bare leg og glade dage. Som jeg prøvede at sige før, det er leg, men nu er det tilfældigvis bare leg med musik der foregår, samtidig med, at der foregår andre ting.

Vi leger lige så meget, som vi spiller og det er fordi, musik er mange ting - sjippe er også musik. Engang havde vi et sjippehold, det var børn på 5 - 6 år. Nogle af børnene lærte hurtigt sjippe, mens andre børn skulle øve sig i længere tid. Men efter et halv år kunne de sjippe alle sammen, og sideløbende med det var de også blevet meget bedre til at spille congas. Der er også meget rytme i fodbold - hvis man leger fodbold. Det handler også om hele tiden at kunne have en fornemmelse for hinanden i spillet.

Læs mere om Kucheza på www.kucheza.dk